

Evaluation of the elderlies's attitudes towards young people

Yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi

Seda Kıpçak¹
Özden Dedeli²

Abstract

The purpose of this study was to assess the elderlies who stay in nursing home' attitudes towards young people. This study which is descriptive and cross sectional was conducted with 134 elderlies living in three nursing homes in Manisa (n=134). The data were collected by a demographic questionnaire and Attitude Scale Towards Young People (ASTYP). Kruskal Wallis, Mann Whitney U and Spearman' s rho correlation analysis were used in statistical analysis. The mean age of elderlies were 74.0±6.7 (66-95) years, 69.4% were male. The elderlies' mean scores of ASTYP were found 167.7 ± 12.7 (118.0-211.0). The results of this study show that the elderlies, staying in nursing homes, have a negative attitudes towards young people. But; the elderlies, having more children and grandchildren than another and divorced or widowed, have more positive attitudes towards young people.

Keywords: Elderly; Youth; Attitudes.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Özet

Bu çalışmada amaç, huzurevinde kalan yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumlarının değerlendirilmesidir. Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki araştırma, Manisa ili sınırları içerisinde üç huzurevinde yaşayan 134 yaşlı birey ile yürütüldü (n=134). Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından sosyodemografik bilgiler soru formu ve Gençlere Yönelik Tutum Ölçeği (GYTÖ)'i kullanılarak toplandı. Verilerin değerlendirilmesinde, Kruskal Wallis, Mann Whitney U ve Spearman's rho korelasyon analizleri kullanılmıştır. Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin yaş ortalaması 74.0±6.7 yıl (66-95) olup büyük çoğunluğu (%69.4) erkekti. Yaşlı bireylerin GYTÖ' den almış oldukları toplam puan ortalaması 167.7±12.7 (118.0-211.0)' dir. Araştırma sonucunda, huzurevinde kalan yaşlı bireylerin gençlere yönelik olumsuz tutumlara sahip olduğu bulundu. Yaşlı bireylerin genel tutumları olumsuz olmasına rağmen çocuk ve torun sayısı fazla olan ve eşi ölmüş ya da boşanmış olan yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumları olumlu yöndeydi.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı; Genç; Tutum.

1. Giriş

Yaşlanma bireysel bir değişim olarak kişinin fiziksel ve ruhsal yönden gerilemesidir. Yaşlanma bireysel olmakla birlikte, toplumsal değerler ve diğer etkenler bir toplumda yaşlı ve yaşlılığa verilen değeri ve yeri belirlemektedir. Bu nedenle yaşlılık sadece biyolojik bir olay olmayıp aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir olaydır (Hablemitoğlu ve ark., 2011). Sosyal, siyasi ve

¹ M.Sc., Celal Bayar University Hafs Sultan Hospital, Department of Internal Medicine, Manisa, Turkey, derinnn_11@hotmail.com

² Assistant Professor, Celal Bayar University, School of Health, Department of Internal Medicine, Manisa, Turkey, ozdendedeli@yahoo.co.uk

ekonomik birçok sorunun kaynağı haline gelen toplumsal yaşlanma, Türkiye açısından 21. yüzyılın en önemli sorunu olarak görülmektedir. Ülkemiz Avrupa'nın en genç nüfusu olarak hala özel konumunu korumakla birlikte, hızlı bir demografik değişimle yaşlanma sürecine girmiştir (Tufan, 2007). İkinci dünya savaşından sonra tıp alanında ve teknolojideki gelişmelere bağlı olarak ortalama yaşam kalitesi artmış, yaşlanma ve yaşlılık dönemi sorunları toplumların öncelikli konuları haline gelmiştir (Hablemitoğlu ve ark., 2011).

Yaşlıların genel nüfustaki oranlarının gittikçe artmasına karşın yaşlılar, genç kuşaklara bağımlı olan bir "azınlık grubu" oluşturmaktadır (Kılıççı, 1998). Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması-2011'e göre hanelerin %6.3'ünde bakıma muhtaç yaşlı bulunmaktadır. Bakıma muhtaç yaşlı bulunan hanelerin kentlerdeki oranı % 5 kırsalda ise bu oranın %9.5 olduğu bildirilmektedir. Araştırma verilerine göre ailede bakıma muhtaç yaşlı fertlerin bulunduğu hanelerde, yaşlıların bakım işi öncelikle gelinler (%27.8) tarafından sağlandığı, bu bakımın "eş" tarafından üstlenildiği hanelerin oranının %26.6 olduğu, erkek ve kız çocuk tarafından üstlenildiği hanelerin oranı ise sırasıyla %21.3 ve %18.9 olduğu belirtilmiştir. Yaşlıların bakımının bir bakıcı tarafından sağlandığı hanelerin oranı ise %1.5 olarak bildirilmiştir (Uslu, 2011). Nüfusumuzun 2050 yılında 100 milyona ulaşacağı tahmin edilmekte ve bu nüfusumuzun %30'unu 60 yaş ve üzerindeki bireylerin meydana getireceği ön görülmektedir. Dolayısıyla kronik hastalığı veya engelliliği bulunan ve günlük yaşam aktivitelerinde yardıma ve bakıma ihtiyaç duyacak yaşlı sayısının da giderek artacağı söylenebilir (Tufan ve Yazıcı, 2009). Yaşlıların aileleri ve yakın çevreleri tarafından sahiplenilmesi ve bakımlarının sağlanması gelişmekte olan ülkelerde devam eden bir kültür anlayışıdır. Ancak, gelişmiş batı ülkelerinin çoğunda bu yaklaşım söz konusu değildir. Bu ülkelerde gençler iş bulma ya da başka nedenlerle ailelerinin yanından ayrılarak uzakta yaşamayı tercih etmektedirler. Öte yandan, bu ülkelerde yaşam süresinin uzaması nedeniyle, yaşlıların çocuklarının kendileri de yaşlı sayılabilecek yaşlara erişmişlerdir. Bu nedenle batı ülkelerinde ailelerin yaşlılara verdikleri hizmetler diğer ülkelere göre sınırlıdır (Öztek, 2007). Türkiye'de sayıları az olan çocuksuz yaşlıların, bakıma muhtaçlık sorunlarıyla karşı karşıya kalmaları halinde bir bakımevine kabul edilmeleri gerekecektir. Çünkü bu yaşlıların bakımını akrabalarının üstlenme olasılığı oldukça düşüktür. Buna ilave olarak, gençlerin ekonomik durumu bozuldukça, yaşlısının bir bakımevinde bakılması isteğinin de arttığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Tufan ve Yazıcı, 2009).

Sosyal biyologlar "dayanışmanın doğal sınırları" bulunduğunu kanıtlamaya çalışırken günümüzde "egoizmin" öncelikli olduğu tezleri de öne sürülmektedir. Biyolojik açıdan kayıpları olan yaşlılar ve biyolojik olarak kayıpları olacak gençler arasındaki dayanışma egoistliğe dayalı devam edebileceğinden, kuşaklararası dayanışmanın devam etme şansı, ortadan kalkma olasılığından fazla olarak görülmektedir. Çünkü insanlar arası dayanışmanın ortadan kalkması halinde bunun sonuçları kendilerini de etkileyecektir (Tufan, 2007). Türk aile yapısında yüzyıllardır disiplin, aileye saygı, şeref ve onursal düzeyde koruma nesilden nesile aktarılan birikimler kuşaklar arası dayanışmanın devam etmesini sağlamıştır. Çağdaş dünyadaki küresel değişimler ve serbest piyasa ekonomisine geçiş toplumsal yapı, kültür ve düşünce tarzına yeni açılımlar getirmiştir. Bu küresel boyuttaki değişimler televizyon, internet, sinema, gazete ve dergi gibi iletişim araçları ile geleneksel ve çağdaş ailelerin yaşamına girmiştir (Süleymanov, 2009).

Çağdaş toplumlardaki çok yönlü değişim ve ilerlemenin yaşlıya verilen değeri ve saygıyı, modernleşme ile aza indirgediği bilinmektedir. Bazı kültürlerde yaşlılıkla saygınlık artsa da, yaşlının yine de sosyal fonksiyonlarından vazgeçmek zorunda kalmaktadır. Toplumlarda meydana gelen hızlı değişimlerin kitle iletişim araçları ile yayılması yaşlıları yalnızlaştırırken (Danış, 2009) gençleri de yabancılaştırmıştır (Uygun, 2004). Sanayi toplumunda yaşlı insana yer verilmemesinden dolayı yaşlının özgüvenini yitirmesine, yetersizlik ve faydasızlık duygularına kapılmasına neden olmaktadır. Diğer taraftan, çekirdek ailenin doğası gereği, aileden dışlanan yaşlıların yeri doldurulamadığı için yeni nesil sevgisiz ortamda büyümekte böylece sevgisiz ve şiddete açık bir gençlik yetişmektedir. Bu gençler toplumsal değerlerin aktarılmasına ilişkin sosyalleşmeyi de yaşayamamaktadır (Zelenko et al., 2006).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) yaşlılık sorunlarının çözümü konusunda 2002 eylem planı hazırlamıştır. Yaşlanma 2002 Eylem Planı'nda "yaşlılara olanaklar sunan, destekleyici ortamlar hazırlanması" başlığı yer almaktadır. Yaşlıların bilgiye erişim, eğitim ve öğretim olanakları sağlanması ile bu grubun dünyada gelişmeleri izleyebilmeleri sağlanmalıdır. Yaşlı grubun kendilerinden genç kuşaklarla olan iletişiminin dayanışma ve eşitlik temel alınarak artırılması gerekmektedir (Aslan ve Ertem, 2012). Birleşmiş Milletler'in Yaşlılık Uluslararası Eylem Planı (MIPAA) 2002 yılında kabul edilmiş ve buna bağlı olarak Avrupa Bölgesi Eylem Planı hazırlanmıştır. Avrupa Birliği 2012 yılını, bu önemli gelişmenin 10. yılı anısına, "Aktif Yaşlanma ve Kuşaklararası Dayanışma" yılı olarak seçmiştir. Avrupa'da 2012 yılı "Kuşaklararası Dayanışma ve Aktif Yaşlanma" yılı olarak ilan edilmiştir (Özürü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2012).

Nüfusun yaşlanması, hem toplum hem de aile içindeki kuşaklararası dayanışma açısından ele alınması gereken bir konudur. Çoğu zaman aile ve toplumların dayanışması tartışılırken 'aileler gençler ve yaşlı kuşakların ihtiyaçları arasındaki dengeyi sağlayabilecek mi? Toplumlar kuşaklararası iletişimi sürdürebilecekler mi/koruyabilecekler mi? Gençler, yaşlı bireyler için var olan desteği sürdürebilecekler mi? gibi sorulara yanıt aranmaktadır. Ancak yaşlılıkla ilgili kalıp yargılar; yaşlı bireyleri hasta, başkalarına bağımlı ve toplum için masraflı bir grup olarak göstermektedir. Diğer yandan güvensiz, deneyimsiz ve bencil olarak görülen ya da kabul edilen genç bireylere bu kalıp yargılar öğretilmektedir (Hablemitoğlu ve ark., 2011).

Genç ve yaşlı kuşakların birlik ve beraberlik içerisinde yaşaması, yeni bir beklenti değildir. Her çağda kuşaklararası ilişkilerin önemi vurgulanmış, toplumsal değeri kavranmış ve bugün yaşam süresinin uzamasından dolayı önemi daha da artmış olan bir beklentidir (Tufan, 2007). Kuşakların bir araya gelmesiyle yaşanan karşılıklı etkileşim toplumsal değerlerin, geleneklerin ve yeniliklerin aktarılmasını sağlamaktadır. Bir bütünlük olarak ele alınan toplumun devamlılığını güçlendirmektedir. Çocukluktan yetişkinliğe kadar toplum için uygun rollerin anlaşılması ve yerine getirilmesi kuşaklar arası iletişimle gerçekleşmektedir. Maddî anlamda zorunluluklar ve sosyal değişim nedeniyle kuşaklar arasındaki karşılıklı etkileşimin giderek azalması ve kopması, toplumda çatışan değerlerin gelişmesine neden olmaktadır. Birbirini anlayamayan bireyler arasında karşılıklı etiketleme ve kalıp yargılar oluşmasıyla sonuçlanabilir. Oysa karşılıklı tanıma olumsuz önyargıları azaltıp anlaşmaya yöneltecektir (Canatan, 2008). Gençlerin yaşlılık ve yaşlanmaya yönelik tutumları (Soyuer ve ark., 2010; Büyükturan, 2014; Kulakçı, 2010; Vefikuluçay-Yılmaz ve Terzioğlu F, 2011; Yılmaz ve Özkan, 2010) yaşlı bireylerin yaşlılık ve yaşlanmaya karşı tutumları (Göktaş ve ark., 2010; Cengiz-Özyurt ve ark., 2013). ve toplumun yaşlı bireylere yönelik tutumları (Ünalın ve ark., 2011; Dedeli ve ark, 2013) birçok bilimsel çalışmada değerlendirilmiştir. Yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumlarını inceleyen sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (Arkonaç, 1999; Suna ve ark, 2013).

2. Amaç

Bu eksiklikler bağlamında, bu çalışmada amaç, huzur evinde kalan yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumlarını değerlendirmek ve bu tutumları etkileyen faktörleri belirlemektir.

3. Yöntem

3.1.Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, Mayıs-Kasım 2014 tarihleri arasında Manisa ili merkezindeki 3 huzurevinde yürütüldü.

3.2.Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini; Manisa ili merkezindeki huzurevleri oluşturmaktadır. Ülkemizde yaşlılara hizmet veren huzurevlerinin bağlı bulunduğu kurumlar Başbakanlık SHÇEK, bakanlıklara, belediye, dernek ve vakıflar, azınlıklar ve özel olarak tanımlanmaktadır (Vehid, 2000). Manisa merkezde bulunan devlet, belediye ve vakıflara ait huzurevleri içinden belediyeye ait olanı temsil eden Manisa Belediyesi İsmail Muammer Cider Huzurevi, vakıflara ait huzurevini temsil eden

Manisa Huzurevi Vakfı Dinlenme Evi ve Manisa merkeze en yakın olan ilçede bulunan devlete ait huzurevini temsil eden Manisa Turgutlu Huzurevi'nde yürütüldü. Bu kurumlarda kalan toplam yaşlı sayısının 204 olduğu belirlendi (N=204). Araştırmanın sonuçlarının güvenilir olması ve istatistiksel analizin yapılabilmesine yetecek büyüklükte bir örnek büyüklüğüne karar vermek için %60 sıklık, %5 sapma, %95 güven düzeyinde örnekleme alınacak yaşlı birey sayısı hesaplandı (n=134). Araştırmaya dahil olma kriterlerine uygun 134 yaşlı ile çalışma yürütüldü. Araştırmaya dahil olma kriterleri:

- 65 yaş ve üzeri olan,
- Mini mental durum ölçeğinden 4 ve üzeri puan alan,
- Sözel iletişim kurabilen,
- Soru formlarındaki ifadeleri anlayıp, yanıtlama yetisine sahip olan,
- Türkçe anlayıp ve konuşabilen,
- Çalışma hakkında bilgi verildikten sonra kendi rızası ile çalışmaya katılmayı kabul eden yaşlı bireylerdir.

3.3. Araştırmanın Tipi

Tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırmadır.

4. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından literatür bilgisine dayanarak hazırlanan 12 sorudan oluşan sosyodemografik bilgiler ve Gençlere Yönelik Tutum Ölçeği'ni içeren bir anket formu kullanılarak toplandı.

4.1. Gençlere Yönelik Tutum Ölçeği (GYTÖ)

Yetişkinlerin gençlere ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik olarak Suna ve arkadaşları (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 52 madde ve iki alt boyuttan (olumlu tutum ve olumsuz tutum) oluşmaktadır. Ölçek 5'li likert tipte olup olumlu alt boyutun değerlendirilmesinde 'kesinlikle katılmıyorum' ifadesine 1 puan, 'katılmıyorum' ifadesine 2 puan, 'kararsızım' ifadesine 3 puan, 'katılıyorum' ifadesine 4 puan, 'tamamen katılıyorum' ifadesine 5 puan verilmektedir. Olumsuz tutum alt boyutunda bu ifadeler ters kodlanmaktadır. GYTÖ'nün Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı faktörler bazında, olumlu yaklaşım için 0.92, olumsuz yaklaşım için 0.91 olup ölçekten alınan en yüksek puanın 280, en düşük puanın 100, toplam puan ortalamasının 206.9 ± 27.6 olduğu bildirilmiştir. Ölçeğin araştırılmada kullanılabilmesi için yazar izni elektronik posta ile alınmıştır. Bizim çalışmamızda ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.87, alt boyutlar bazında olumlu tutum için 0.79, olumsuz tutum için 0.73 olarak hesaplandı.

5. Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veriler, her bir yaşlı ile gündüz mesai saatleri içerisinde sosyodemografik bilgiler ve Gençlere Yönelik Tutum Ölçeği'nden oluşan bir anket formu kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile araştırmacı tarafından toplandı.

6. İstatistiksel Analiz

Verilerin değerlendirilmesi, bilgisayarda Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 15.0 istatistik programı kullanılarak gerçekleştirildi. Bilgilerin dökümü; sayısal değerleri, sayısal ve yüzdelik dağılım, ortalamalar ve standart sapmalar şeklinde hesaplandı. Araştırmada veriler Kolmogorov-Smirnov normallik testi kullanılarak değerlendirildiğinde veriler normal dağılım göstermediği bulunduğu için verilerin istatistiksel analizinde Kruskal Wallis, Mann Whitney U ve Spearman's rho korelasyon analizi kullanıldı. Anlamlılık $\alpha = \%95$ güven aralığında $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

7. Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmaya başlamadan önce Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Yerel Etik Kurul'dan, Manisa Valiliği Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nden, Manisa Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı'ndan, Manisa Huzurevi Vakfı Dinlenme Evi'nden ilgili izinler alındı. Araştırmada insan olgusunun kullanımı bireysel hakların korunmasını gerektirdiğinden çalışma süresince İnsan Hakları Helsinki Deklarasyonu'na sadık kalındı.

8. Bulgular

8.1. Sosyodemografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan yaşlı bireylerin yaş ortalaması 74.0 ± 6.7 yıl (66-95) olup büyük çoğunluğu (%69.4) erkekti. Yaşlıların %7.5'i evli olmasına rağmen hiçbiri huzurevinde eşi ile birlikte kalmıyordu. Huzurevinde kalma süreleri değerlendirildiğinde %11.2'sinin 1 yıldan az, %49.3'ünün 1-5 yıl, %29.1'inin 6-10 yıl, %10.4'ünün 11 yıl ve üzeri olduğu bulundu (Tablo1).

Tablo 1. Yaşlı bireylerin sosyodemografik özellikleri (n=134)

Özellikler	Sayı	%
Cinsiyet		
Kadın	41	30.6
Erkek	93	69.4
Medeni durumu		
Evli	10	7.5
Bekar	39	29.1
Boşanmış/eşi ölmüş	85	63.4
Eğitim durumu		
Okuryazar değil	43	32.0
İlkokul	61	45.5
Ortaokul	10	7.5
Lise	12	9.0
Fakülte /yüksekokul	8	6.0
Emeklilik		
Evet	74	55.2
Hayır	60	44.8
Ekonomik durumu		
Gelir giderden az	64	47.8
Gelir giderden fazla	7	5.2
Gelir gidere denk	63	47.0
Sosyal güvence		
Var	96	28.4
Yok	38	71.6
Çocuk		
Yok	60	43.3
Var	74	56.7
1-4 Çocuk	70	94.5
5 ve ↑	4	5.5
Torun		
Yok	62	46.3
Var	72	53.7
1-5	52	72.2
6 ve ↑	20	27.8

Huzurevinde kalma süresi		
1 yıldan az	15	11.2
1-5 yıl	66	49.3
6-10 yıl	39	29.1
11 yıl ve üzeri	14	10.4

8. 2. Yaşlıların Gençliği Tanımlayıcı İfadeleri

Yaşlılara “gençliği tanımlayabilir misiniz?” diye sorulduğunda, %31.4’ü iyilik, sağlık, mutluluk, %27.6’sı sevgi, aşk, güzellik, %17.9’u gelecek, neşe, heyecan %16.4’ü başarı, enerji, güç, %3.7’i sorumsuz, ileriye düşünemeyen, şımarıklık, %3’ü tembel, düşüncesiz, saygısız olarak tanımladı.

8. 3. Yaşlı Bireylerin Gençlere Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Yaşlı bireylerin GYTÖ’ den almış oldukları toplam puan ortalaması 167.7 ± 12.7 (118.0-211.0) idi. Yaşlı bireylerin GYTÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Yaşlı bireylerin GYTÖ ve alt boyutlarından aldıkları puanlar (n=134)

GYTÖ	Puan toplamaları		Puan ortalamaları	
	En düşük-en yüksek puanlar	Ort±SS	En düşük-en yüksek puanlar	Ort±SS
Olumlu tutum	55.0-96.0	77.4±6.4	2.20-3.84	3.09±0.2
Olumsuz tutum	39.0-80.0	64.8±4.8	1.95-4.00	3.24±0.2
Toplam	118.0-211.0	167.7±12.7	2.25-3.98	3.15±0.2

Not: Ort±SS= Ortalama±Standart Sapma

Tablo 3’te yaşlı bireylerin sosyodemografik özelliklerine göre ölçekten almış oldukları puanlar verilmiştir. Yaşlı bireylerin sosyodemografik özelliklerine göre ölçekten almış oldukları puanlar incelendiğinde cinsiyet, sosyal güvence, emeklilik durumu, çocuk sahibi olma ve torun sahibi olma özelliklerine göre GYTÖ ve alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p > 0.05$). Buna ilave olarak, yaş ile GYTÖ ($r = 0.06$; $p > 0.05$), olumlu tutum ($r = 0.11$; $p > 0.05$) ve olumsuz tutum ($r = 0.10$; $p > 0.05$) alt boyutlarından alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmadı.

Tablo 3. Yaşlı bireylerin sosyodemografik özelliklerine göre ölçekten aldıkları puanları (n=134)

Özellikler	GYTÖ			Olumlu tutum			Olumsuz tutum		
	Sıra ort.	Z	p	Sıra ort.	Z	p	Sıra ort.	Z	p
Cinsiyet									
Kadın (n=41)	72.80	-1.0	0.29	72.89	-1.0	0.28	68.51	-0.2	0.84
Erkek (n=93)	65.16			65.12			67.05		
Emeklilik									
Evet (n=74)	66.87	-0.2	0.83	67.26	-0.0	0.93	66.26	-0.4	0.68
Hayır(n=60)	68.28			67.80			69.03		
Sosyal güvence									
Var (n=96)	68.04	-0.2	0.79	68.35	-0.4	0.68	68.27	-0,3	0.71
Yok (n=38)	66.13			65.36			65.57		
Çocuk									
Var (n=76)	73.07	-1.9	0.05	72.32	-1.6	0.09	72.24	-1.6	0.1
Yok (n=58)	60.20			61.19			61.29		
Torun									
Var (n=69)	73.49	-1.8	0.05	73.21	-1.7	0.07	73.49	-1.8	0.06
Yok (n=65)	61.15			61.15			61.15		

Tablo 4'te yaşlı bireylerin bazı sosyodemografik özelliklerine göre ölçekten almış oldukları puanları verilmiştir. Yaşlı bireylerin huzurevinde kalma süresi, eğitim durumu ve ekonomik durumlarına göre GYTÖ ve alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı ($p>0.05$). Ancak, medeni durum ve çocuk sayısına göre GYTÖ ve alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu ($p<0.05$). Yaşlıların, torun sayısına göre olumsuz tutum alt boyutundan almış oldukları puanları incelendiğinde, puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görüldü ($p<0.05$).

Tablo 4. Yaşlı bireylerin bazı sosyodemografik özelliklerine göre ölçekten aldıkları puanlar (n=134)

Özellikler	GYTÖ			Olumlu			Olumsuz		
	Sıra ort.	Ki kare	p	Sıra ort.	Ki kare	p	Sıra ort.	Ki kare	p
Medeni durum									
Evli (n=10)	49.30	10.5	0.00**	37.30	11.8	0.00**	65.10	11.2	0.00**
Bekar (n=39)	54.29			58.23			50.56		
Eşölmüş/boşanmış (n=85)	75.70			75.31			75.55		
Eğitim durumu									
Okuryazar değil (n=43)	72.14	6.0	0.19	71.23	8.9	0.06	76.83	5.3	0.25
İlkokul (n=61)	69.98			71.86			65.20		
Ortaokul (n=10)	60.15			62.30			64.80		
Lise (n=12)	64.29			60.79			61.92		
Fakülte/Yüksek okul (n=18)	37.69			30.75			46.63		
Ekonomik durumu									
Gelir giderden az (n=64)	69.65	2.0	0.36	70.38	1.7	0.42	68.86	2.2	0.32
Gelir giderden fazla (n=7)	47.79			50.64			46.07		
Gelir gidere denk (n=63)	67.51			66.44			67.50		
Huzurevinde kalma süresi									
1 yıldan az (n=15)	52.20								
1-5 yıl (n=66)	61.69	7.1	0.06	52.50	7.7	0.10	55.30	7.9	0.95
6-10 yıl (n=39)	80.15			62.67			59.92		
11 yıl ve üzeri (n=14)	76.04			78.87			80.15		
Çocuk sayısı									
Hiç (n=60)	60.52	9.4	0.00**	61.12	6.6	0.03*	61.36	6.5	0.03*
1-4 (n=70)	73.77			73.31			73.13		
5 ve ↑ (n=4)	67.29			66.57			66.29		
Torun sayısı									
Hiç (n=62)	61.10	3.4	0.17	61.65	3.1	0.20	60.95	6.5	0.03*
1-5 (n=52)	74.70			74.52			78.24		
6 ve ↑ (n=20)	68.6			67.40			59.88		

Not: $p<0.05^*$ $p<0.01^{**}$

9. Tartışma

Tüm dünya ve ülkemizde meydana gelen hızlı sosyal değişiklikler özellikle büyük şehirlerde gündelik yaşam tarzını etkilemektedir. Bu değişimin doğal bir sonucu olarak geleneksel ve yeni arasında çatışma ve belirsizlik ortaya çıkmaktadır. Büyük şehirlerde sosyoekonomik şartlar ve kadının toplum içindeki rollerinin değişimi, eski geniş ailelerin yerini çekirdek ailelerin almasına neden olabilmektedir. Bu durum Türk aile yapısındaki yaşlıya saygı gösterme, yaşlıya aile içerisinde bakma ve onu destekleme gibi boyutları da değiştirebilmektedir. Bu nedenle daha fazla sayıda yaşlı huzurevlerinde kalmayı tercih edebilmektedir (Arkonaç, 1999). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın verilerine göre, huzurevlerinde kalan kişi sayısının 12 yılda %132 arttığı, 2013 yılında

19 bin 893 kişi huzurevinde kaldığı kayıtlara geçmiştir. Yaşlı Hizmetleri Müdürlüğü'nün araştırmasına göre (n=449) yaşlıların huzurevlerini yalnızlık duygusuyla (%20), bakacak kimsenin olmadığı için (%17), ekonomik yetersizlikleri ve gelecek kaygıları (%13), bir yuvaya kavuşma arzusuyla (%6) tercih ettikleri göstermiştir (Yaşlılara sunulan hizmetlerin değerlendirilmesi, 2006). Toplumsal değişimin yarattığı değer farklılıkları yalnızca büyük şehirleri değil, köylerdeki yaşamı da etkilemiştir. Genç kuşaklar kente gelerek oraya yerleşmektedirler. Yaşlılar ise köyde yakınlarından ayrı, uzakta, yalnız kalmaktadırlar. Geçimleri kendi kıt olanakları ya da köydeki konu komşu ve akrabaların yetersiz yardımlarıyla sağlamaktadırlar. Kentteki çocukları, köye para gönderseler de yaşlı bireyler çocuk ve torunlarının sevgi, bakım ve şefkatinden yoksun kalmaktadırlar. Gelinlerin yaşlı kayınvalide ve kayınbabaları ile ilgilenmeleri azalmaktadır (Tezcan, 1982). Bu toplumsal değişimlerdeki hızlanma sonucunda kuşaklararası farklılaşmaların belirginliği artmış ve kuşaklararası çatışmanın bir olgu olarak ele alınması olmuştur. Yaşlı ve genç grupların farklılaşması ve çatışma, birbirlerine yönelik algı, tutum ve davranış örüntülerini de etkilemiştir (Suna ve ark., 2013). Gençlerin yaşlılık ve yaşlanmaya yönelik tutumları Soyuer ve ark., 2010; Büyükturan, 2014; Kulakçı, 2010; Vefikuluçay-Yılmaz ve Terzioğlu F, 2011; Yılmaz ve Özkan, 2010) ve yaşlı bireylerin yaşlılık ve yaşlanmaya karşı tutumları (Göktaş ve ark., 2010; Cengiz-Özyurt ve ark., 2013) birçok bilimsel araştırmada değerlendirilmiştir. Yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumlarını inceleyen sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (Arkonaç, 1999; Suna ve ark, 2013). Bu nedenle, huzurevinde kalan yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumlarını değerlendirdiğimiz çalışmamızın bulgularını sınırlı sayıda literatürle tartışılabilmiştir.

Araştırma grubumuzun büyük çoğunluğu erkek ve eşi ölmüş/boşanmış yaşlılardan oluşmaktaydı. Büyük çoğunluğunun çocuğu olmasına rağmen huzurevinde kalmaktadırlar. Ülkemizde huzurevlerinde kalan yaşlıların sosyodemografik özelliklerini değerlendiren çalışmalarla karşılaştırıldığında bulgularımızın benzer olduğu söylenebilir (Aylaz ve ark., 20005; Uncu ve ark., 2002; Büker ve ark., 2010; Berberoğlu ve ark., 2002). Öte yandan, TÜİK (2013) verilerine göre hiç evlenmemiş, boşanmış veya eşi ölmüş olan yaşlı kadın nüfusu (%57.5) yaşlı erkek nüfusundan (%17.3) daha fazladır. Araştırma bulgularımıza göre, boşanmış veya eşi ölmüş erkek yaşlıların daha fazla huzurevlerinde kalma eğilimindedir. Bu durum, kadın yaşlıların evlerinde ya da daha çok kendi çocuklarının yanlarında kalmaları ve anneanne-babaanne rollerini üstlenmeleri ile açıklanabilir.

Yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumlarını değerlendirdiğimiz çalışmamızda yaşlılara “gençliği tanımlayabilir misiniz?” diye sorulduğunda, %31.4’ü iyilik, sağlık, mutluluk, %27.6’sı sevgi, aşk, güzellik, %17.9’u gelecek, neşe, heyecan %16.4’ü başarı, enerji, güç, %3.7’i sorumsuz, ileriye düşünemeyen, şımarıklık, %3’ü tembel, düşüncesiz, saygısız, olarak tanımlamıştır. Ülkemizde genç ve yaşlı yetişkinde yaş stereotiplerinin değerlendirildiği bir çalışmada, yaşlı bireyler genç tanımlamasının 18 yaşından itibaren başladığını belirtmişlerdir. Yaşlı bireyler gençleri hızlı, atılgan, enerjik, aktif ve coşkulu gördüğü aynı zamanda züppe, asi, maceraperest, rahat, uçar, yaramaz, sabırsız, düşünmeden davranan, geleneksel olmayan, güdültülü ve soytarı olarak değerlendirmişlerdir (Arkonaç, 1999). Çalışmamıza katılan yaşlı bireylerin genç tanımlamalarının daha olumlu olduğu söylenebilir. Toplumlar arası haberleşmenin büyük ölçüde artması, TV, internet gibi iletişim araçlarının her kesimden birey tarafından kullanılıyor olması değişimin daha hızlı iletilmesini sağlamıştır. Gençler çevrelerindeki gelişim ve teknolojileri yaşlılara göre daha çabuk öğrenme imkanlarına sahiptir. Ayrıca öğrenilen bilginin yorumlanmasında gençlerin yaşlılara göre esnek olduğu söylenebilir. Öğrenilen bilginin yeni davranış değişikliklerine neden olacağı düşünüldüğünde gençlerin davranış değişikliklerinin yaşlılardan daha hızlı olabileceği söylenebilir. Dolayısıyla gençlerin yaşlı bireylerden farklı davranışlara sahip olması, her iki grubun birbirine yönelik algı ve tutumlarını etkileyebilir ve sorunlara neden olabilir (Kulaksızoğlu, 1990).

Gençlere yönelik toplumun genel tutumunu belirleyen etkenler, bir toplumdan diğerine bazı farklılıklar gösterse de tutumun oluşmasındaki temel kaynaklar benzerlik gösterdiği bilinmektedir. Gençler, genel olarak toplumun kendilerine yönelik olumsuz tutuma sahip olduğunu düşünmekte ve bu durumun kendilerini dışlanmış ve marjinal bir grup olarak görmelerine neden olduğunu ifade etmektedir. Bu olumsuz tutumların nedeni olarak gençler, sıklıkla genel görünüş farklılıklarını, giyim

tarzları ve toplumun kendilerini dinlemek ve anlamaya çalışmak yerine yüzeysel bilgilere dayanan yargılarla karar vermesine bağlamaktadır. Yeterli kişisel etkileşim olmaksızın edinilen bu yargılar, gençlere yönelik tutuma ve dolayısıyla davranışlara yansımakta ve toplumun yetişkin ve yaşlı gruplarının gençlerle etkileşimini azaltmaktadır (Suna ve ark., 2013). Toplumun kültür ve değerlerinin aktarımında önemli bir yere sahip olduğu düşünülen yaşlı bireylerin, toplumsal değişim ve dönüşümlerin öncüsü olarak görülen gençlerin birbirlerine yönelik olumlu tutumlara sahip olmaları kuşaklar arası etkileşim ve işbirliğinin sağlanabilmesi açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumlarının GYTÖ ile değerlendirildiği çalışmamızda toplam ölçek puanı ve olumlu tutum alt boyutundan yaşlıların almış oldukları puanları düşük, olumsuz tutum alt boyutundan almış oldukları puanları yüksek olduğu için yaşlı bireylerin gençlere yönelik olumsuz tutumlara sahip olduğu söylenebilir. Yaşlandıkça, bireylerde ruhsal açıdan bazı değişiklikler meydana gelebilmektedir. Eskiye olan özlemin gün geçtikçe artması ve genç kuşaklarla arasındaki mesafenin artması yaşlı bireylerde ruhsal açıdan görülen değişim belirtilerinden olarak tanımlanabilir. Yaşlı bireyler için “eski” her zaman arzulan bir dilek olmasına rağmen her gün yeni şeyler ve olaylarla karşılaşabilen ve bu yeniliklere uyum sağlayamayan yaşlı bireyler için dünya her gün kötüye gitmekte ve genç nesil ahlaki bakımdan yozlaşmaktadır. Bu düşüncede olan yaşlı bireyler de gün geçtikçe kendilerini dış dünyadan soyutlamakta ve daha fazla içe kapanmaktadır. Yaşlıların iç dünyalarına kapanmaları ve içe dönük bir yaşam sürmeleri, yaşlı bireyleri benmerkezci davranmaya yönlendirebilmektedir. Benmerkezci davranışların görüldüğü yaşlı bireylerde de kendinden başkasına önem vermeme, yalnız kendini sevme, yaşama gücü ve isteğinin azalması gibi duygusal duyularında azalma ve kalite değişiklikleri de olabilmektedir (Er, 2009). Huzurevine giden yaşlı bireyin kendini kabul etme, çevreyi tanıma ve denetleyebilme olanakları kaybolmakta ve yaşlı birey soyutlanma, kendini değersiz hissetme gibi duygulara kapılabilmektedirler (Büker ve ark., 2010). Araştırma grubumuz da huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerden oluştuğu için kendilerini ailelerinden, alıştıkları ortamlarından ve dış dünyadan soyutlanmış hissedebilir ve bu nedenle de özellikle genç kuşaklarla etkileşimleri azaldığı için gençlere yönelik olumsuz tutumlara sahip oldukları söylenebilir. İsveç’te toplumun gençler ve gençlik suçlarına yönelik tutumlarının değerlendirildiği bir çalışmada, 18-24 yaş arası bireylerle karşılaştırıldığında 65 yaş ve üzeri bireylerin gençlere yönelik en olumlu tutumlara sahip olan yaş grubu olduğu bildirilmiştir. Araştırmacılar bu durumu yaşlıların kentte, yalnız yaşayan ve sosyal yaşamlarında gençlerle daha az etkileşimde bulunmalarıyla açıklamışlardır (Anderson et al., 2005). Bazı araştırmacılara göre yetişkinler ile gençler arasındaki etkileşimi azaltan en önemli etmenler, gençlerin aileleri ve arkadaşları ile yakın ilişkiler kursalar da insanlara güven konusunda çekinceler yaşamaları, gençlerin eskiye oranla geleneksel düşünce şekillerinin değişmesi ve yetişkinlerin gençlerle yakınlık kurmaktan çekinerek uzaktan gözlem ile yetinmeleridir (Park et al., 2014). Bir çalışmada, yetişkinlerin gençleri problemlili, ben-merkezci, macera sever ve girişken olarak algıladıklarını vurgularken, bu görüşü oluşturma sürecinde yetişkinlerin gençleri yalnızca kendi ergenlik yaşantılarını referans alarak değerlendirdiklerine dikkat çekilmektedir. Ergenlik dönemi ile birlikte kimlik oluşturma sürecindeki bireylerin yaşamlarına kendi kendine yön verebileceklerine yönelik inançları, kendilerine duydukları güven ve yeniliklere açık olmaları yetişkinleri endişelendirebilmektedir (Suna ve ark., 2013).

Araştırmamızda yaşlıların cinsiyet, emeklilik, sosyal güvence, huzurevinde kalma süreleri, çocuk ve torun sahibi olma özelliklerine göre GYTÖ ve alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı. Yine, yaş ile ölçek puanları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmadı. Bu bulgu bizim için oldukça şaşırtıcı bir durumdu. Yaşlılık psikopatolojisi, ilerleyen yaşla birlikte egoizm, eskiye aşırı bağlılık ve yenilikten korkma olmak üzere üç temel noktada toplanmaktadır. Yaşlılığın ilk belirtisi, eskiye olan özlemin gittikçe artması ve yaşlanmaya başlayan bireyle genç nesiller arasındaki mesafenin devamlı olarak açılmasıdır. Yaşlı bireylere göre, gençler, çalışmadıkları için gelecekleri karanlıktır. Küçüğün büyüğe hürmeti kalmamıştır. Kimse önünü ardını bilmez ve tanımaz olmuştur (Koç, 2002). Bu nedenle de 85 yaş ve üzeri ileri yaşlılık grubundaki gençlere yönelik daha olumsuz tutumlara sahip olabileceğini

düşünmüştük. Öte yandan, araştırma örneklemimize Mini Mental Durum Ölçeği'nde 4 ve daha az puan alan yaşlılar dahil edilmediği için bu yaşlılık psikopatolojisine de sahip olmayabilirler.

Yaşlı bireylerin çocuk sayısına göre GYTÖ ve alt boyutlarından almış oldukları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu. Çocuk sayısı 1-4 olan yaşlı bireylerin olumsuz tutum alt boyutundan almış oldukları puanları daha düşük, olumlu tutum alt boyutundan almış oldukları puanlarının daha yüksekti. Dolayısıyla 1-4 çocuğa sahip olan yaşlıların gençlere yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğu söylenebilir. Buna ilave olarak hiç çocuğu olmayan yaşlıların GYTÖ'nden almış oldukları puanları çocuk sahibi olan yaşlılardan göre daha düşüktü. Bu durum çocuk sahibi olmayan yaşlıların gençlere yönelik daha olumsuz tutumlara sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Yine, yaşlı bireylerin torun sayısına göre olumsuz tutum alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak fark vardı. Torun sayısı 6 ve fazla olan yaşlı bireylerin olumsuz tutum alt boyutundan almış oldukları puanlar daha düşüktü. Buna göre, torun sayısı 6 ve fazla olan yaşlı bireylerin gençlere yönelik olumlu tutumlara sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgular doğrultusunda torun ve çocuklarıyla daha çok etkileşimde bulunabilen yaşlıların gençlere yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğu söylenebilir. İskoçya Çocuk ve Gençler Komisyonu (2007), tarafından yapılmış olan bir çalışmada, yetişkin grubunun (n=1093) gençlere yönelik tutumlarını değerlendirilmiş ve yetişkinlerin genel tutumlarının olumsuz olduğunu belirlenmiştir. Özellikle gençlerle etkileşim içinde olan grubun gençlere yönelik tutumlarının daha olumlu olduğuna dikkat çekilmiştir. Aynı çalışmada, gençlerle yetişkinler arasındaki en önemli engellerin yetişkinlerin gençlerden zarar görme korkusu, gençlerin algılanan gücünden korkma ve birlikte çalışma sırasında gençlerin kendi kararları konusunda fevri davranma eğilimleri olarak gösterilmiştir. Bir başka çalışmada ise öğretmen, polis, gençlik çalışanları, yaşlılar, ebeveynler, hükümet çalışanları, sivil toplum kuruluşları üyeleri ve iş adamlarının gençlere yönelik tutumları değerlendirilmiştir. Toplumun gençlere yönelik tutumlarının olumlu ve olumsuz olarak iki yönde olduğu belirtilmiştir. Gençlerle kişisel ve yakın etkileşimde bulunan meslek gruplarının daha olumlu tutumlara sahip olduğu gösterilmiştir. Gençlerle kişisel ve yakın etkileşimde bulunmayan meslek gruplarının ise, basında gençler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle gençlere yönelik olumsuz tutumlara sahip oldukları bildirilmiştir (Bolzan, 2003).

Yaşlı bireylerin medeni durumlarına göre GYTÖ ve alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu. Eşi ölmüş ya da eşinden boşanmış olan yaşlıların GYTÖ ve olumlu tutum alt boyutundan almış oldukları puanlar daha yüksek, olumsuz tutum alt boyutundan almış oldukları puanlar daha düşüktü. Dolayısıyla eşi ölmüş ya da eşinden boşanmış olan yaşlıların gençlere yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğu söylenebilir. Yaşlı bireylerde eş kaybı önemli bir psikososyal sorundur. Özellikle yıllarca birlikte yaşanan eşin kaybedilmesi depresif belirtilerde artmaya neden olmaktadır. Buna karşılık çocukları ve torun gibi yakın kan bağı olan kişilerle ilişkilerin iyi şekilde sürüyor olması yaşlılıkta önemli bir duygusal doyum nedenidir (Bölükbaş ve Arslan, 2003). Sevilen birinin kaybindan sonra bireyler yeni bağlar ve ilişkiler yoluyla yaşamını yeniden yapılandırabilir. Bu yapılandırma sürecinde sosyal destek ve sosyal ağın önemli rol oynadığı bilinmektedir (Bildil, 2010). Araştırmamıza katılan yaşlı bireylerin de çocukları sayesinde neslini sürdürdüğünün farkında olması ya da çocuk ve torunlarının ziyaretleri ile onlardan gördüğü sosyal destek nedeniyle gençlere yönelik olumlu tutumlara sahip olduğu söylenebilir. Yaşlı bireyin eşinin ölümünde sonra yaşamının geri kalan kısmını nerede ve kiminle geçireceği konusu gündeme gelebilir. Geleneksel toplumlarda kültürel değer sistemler açısından yaşlıların bakımının çocukları tarafından gerçekleştirilmesi önemli bir norm ya da değer olarak kabul edilmektedir. Gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan ülkemizde kadının çalışma yaşamına girmesi, ev ve iş yaşamındaki sorumluluklarının artması bakım verici rolünün değişmesine neden olmuştur. Bu değişim yalnızca kadının yaşamını değil çocuk ve torunlarla yaşlı ebeveynin etkileşimini de değiştirmiştir. Yaşanan bu hızlı sosyal değişimler "yaşlı bireylerin de yalnız yaşamasını ve tercih hakkını kullanmasını" olumlu bir değer olarak kabul edilmesini kolaylaştırmaktadır. Yalnız yaşamak ya da bir kuruma yerleşmek yaşlılar için bazı güçlükler neden olsa da, çocuklarının kurdukları yaşam düzenini bozmak istemedikleri veya kendi ortamlarında özerk yaşamayı tercih ettikleri bilinmektedir (Öz, 2002).

Yaşlıların akrabaları ile bir arada olmayı istedikleri, gençlerle anlaşamayacakları düşünülmektedir. Oysa, yaşının gence deneyim aktarması, gencin yaşlıyı yenilemesi olasıdır. Gencin bedensel enerjisi dinamizmi, yaşının bilgeliği bütünleşerek daha üretken ve yaratıcı bir toplum oluşturabilir. Ailede yaşlı birey, sayılan, sevilen yaşam deneyimlerinden yararlanan değerli bir birey olarak algılandığında bu ortamda yetişen çocuk bunu öğrenecek ve yeni nesillere de aktarabilecektir (Öz, 2002). Buna ilave olarak yaşlı bireyler de genç kuşaklarla bir arada yaşayarak onları yakından tanıyabilecek ve olumlu tutumlara sahip olabilecektir.

Yaşlı nüfus tüm dünyada 21. yüzyılın sonuna kadar genç nüfustan fazla olacağı tahmin edilmektedir. Biyolojik bir olgunun ortaya çıkardığı sosyolojik sorulardan bir tanesi de kuşaklar arası dayanışmanın bulunup bulunmayacağıdır (Tufan, 2007) Yaşlanma 2002 Ulusal Asamblesinde yayınlanan “Yaşlanma 2002 Uluslararası Eylem Planı’nın amacı “Her yerde insanların güvenli bir şekilde yaşlanmalarını ve toplumlarından bütün haklara sahip birer vatandaş olarak yaşamaya devam etmelerini garanti etmek” şeklinde ifade edilmektedir (Aslan ve Ertem, 2012). Dolayısıyla bu konu yalnızca geriatri alanıyla ilgilenen geriatri uzmanı, hemşire, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve fizyoterapistlerin sorunu değil aynı zamanda mimar, mühendis, ergonomist, ekonomist gibi farklı meslek gruplarının da ortak sorunudur. Bilimsel literatürde yaşlı, gençler ve tutumlarla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde yaşlıların (Göktaş ve ark., 2010; Cengiz-Özyurt ve ark., 2013), gençlerin, sağlık profesyonellerinin (Aslan ve Ertem, 2012; Kulakçı, 2010; Vefikuluçay-Yılmaz ve Terzioğlu F, 2011; Yılmaz ve Özkan, 2010) ve toplumun (Ünal ve ark., 2011; Dedeli ve ark., 2013) yaşlı, yaşlanma ve yaşlı bireylere yönelik tutumları değerlendirilmiştir. Bu tutumların da genellikle olumlu yönde olduğu bulunmuştur. Gençlere yönelik tutumların değerlendirilmesi dışında yaşlıların gençlere yönelik tutumlarını değerlendiren sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu bağlamda, araştırmamızın sınırlı bilimsel literatür bulunan bu alana katkı yaptığı söylenebilir. Avrupa Birliği 2012 yılını, “Aktif Yaşlanma ve Kuşaklararası Dayanışma” yılı olarak seçmiştir ve Avrupa’da 2012 yılı “Kuşaklararası Dayanışma ve Aktif Yaşlanma” yılı olarak ilan edilmiştir (Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2012). Yaşlıların gençlere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmış olan çalışma bulgularımızın, yaşlılar ve gençler arasındaki ilişkileri olumlu yönde geliştirebilmek için planlanacak olan bilimsel çalışma ve projelere de yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

10. Sonuç Ve Öneriler

Araştırma sonucunda, huzurevinde kalan yaşlı bireylerin gençlere yönelik olumsuz tutumlara sahip olduğu bulundu. Yaşlı bireylerin genel tutumları olumsuz olmasına rağmen çocuk ve torun sayısı fazla olan ve eşi ölmüş ya da boşanmış olan yaşlı bireylerin gençlere yönelik tutumları olumlu yöndeydi.

Araştırma sonuçlarımızın GYTÖ’ni kullanarak, 65 yaş ve üzeri farklı örneklem gruplarında (ailesiyle veya yalnız evinde yaşayan) çalışmayı planlayan araştırmacılara da ışık tutabileceği düşünülmektedir.

Bu bulgular doğrultusunda,

- Huzurevinde kalan ancak, çocuk ve torunları olan yaşlı bireylerin, sık sık bir araya gelebilmeleri için uygun program ve ortamların oluşturulması,
- Huzurevinde kalan eş, çocuk ve torunu olmayan yaşlıların ise gençlerle sosyal etkileşim ve iletişimlerini sürdürebilecekleri projelerin gerçekleştirilmesi,
- Genç ve yaşlı bireylerin birbirleri hakkında olumsuz tutum ve ön yargılarını değiştirebilmek için kitle iletişim araçlarında eğitim programları ve söyleşilere yer verilmesi önerilir.

Teşekkür

Araştırmamızı yürütmemize izin veren tüm kurumlara ve çalışmaya katılan tüm yaşlı bireylere minnet ve şükranlarımızı sunarız.

Kaynaklar

- Anderson S., Bromley C., Given L. (2005). Public attitudes towards young people and youth crime in Scotland. Scottish Centre for Social Research Findings. No.7/July. Education Department Research Programme. <http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/55971/0015629.pdf> Erişim Tarihi:03 Kasım 2014.
- Arkonaç S.A. (1999). “Genç ve yaşlı yetişkinde yaş stereotipleri”. *Psikoloji Çalışmaları*. 21:1-19.
- Aslan D., Ertem M. (2012). Yaşlılığı sağlığı: Sorunlar ve çözümler. 1.Baskı. Palme Yayıncılık. HASUDER Yayın No: 2012-1.
- Aylaz R., Güneş G., Karaca L. (2005). “Huzurevinde yaşayan yaşlıların sosyal, sağlık durumları ve günlük yaşam aktivitelerinin değerlendirilmesi”. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 12(3):177-83.
- Berberoğlu U., Gül H., Eskiocak M., Ekuklu G., Saltık A. (2002). “Edirne Huzurevi’nde kalan yaşlıların kimi sosyo-demografik özellikleri ve Katz İndeksine göre günlük yaşam etkinlikleri.” *Turkish Journal of Geriatrics*. 5(4):144-9.
- Bildik T. (2010). “Ölüm, kayıp, yas ve patolojik yas.” *Ege Tıp Dergisi*. 52(4):223-29.
- Bolzan N. (2003). Kids are like that! Community attitudes to young people. Australia:National Youth Affairs Research Scheme.
- Bölükbaş N., Arslan H. (2003). “Huzur evinde kalan yaşlıların psikososyal yönlerinin incelenmesi.” *Düşünen Adam*. 16(4):235-39.
- Büker N., Altuğ F., Kavlak E., Kitiş A. (2010). “Huzurevi ve ev ortamında yaşayan yaşlılarda moral ve depresyon düzeyinin fonksiyonel durum üzerine etkisinin incelenmesi.” *Elderly Issues Research Journal*. 1:44-53.
- Büyükturan Ö., Ayhan Ç., Meriç A., Kırdı N. (2014). “Fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencilerinin aktif yaşlanma ve nesiller arası dayanışma ile ilgili farkındalığının belirlenmesi”. *Akademik Geriatri Dergisi*. 6:28-34.
- Canatan A. (2008). “Toplumsal değerler ve yaşlılar”. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*. 1: 62-71.
- Cengiz-Özyurt B., Tunç B., Hatipoğlu S. (2013). “Yaşlıların yaşlılıkla ilgili tutumları: Manisa'da bir kentsel ve kırsal bölge örneği”. *Akademik Geriatri Dergisi*. 5(1):29-37.
- Danış M.Z. (2009). “Türkiye’de yaşlı nüfusun yalnızlık ve yoksulluk durumları ve sosyal hizmet uygulamaları açısından bazı çıkarımlar”. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 201:67-84.
- Dedeli O., Kiyancicek Z., Yıldız E. (2013). “Perceptions of elder abuse, neglect and attitudes toward ageism: Volunteers public non-health staff and tradesmen in Manisa/Turkey”. *Gerontol Geriat Res*. 2(2):2-9.
- Er D. (2009). “Psikososyal açıdan yaşlılık”. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*. 4 (11):131-44.
- Göktaş O., Tekin O., Akkaş T., Şendil S.S. (2010). “Yaşlılıkla ilgili tutumların değerlendirilmesi: Bursa'da 254 kişi üzerinde pilot çalışma”. *Yeni Tıp Dergisi*. 27: 160-64.
- Hablemitoğlu Ş., Özmeye E., Bayoğlu A.S., Yıldırım F. (2011). “Evde yaşlı bakımı hizmetinde gönüllü olmanın gençlerin yaşamlarına katkısı”. *C.B.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 12(1):147-163.
- Kılıççı T.(1998). “Yaşlılığın uyum sorunları”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3:41-5.
- Koç M. (2002). “Gelişim psikolojisi açısından yaşlılık döneminde ruhsal gelişim.” *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 12:287-304.

- Kulakçı H. (2010). "Hemşirelik lisans programı birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşlılık ve yaşlanmaya ilişkin düşüncelerinin ve görüşlerinin değerlendirilmesi." *DEUHYO ED*. 3(1):15-22.
- Kulaksızoğlu A. (1990). "Gençlik çağı ve ülkemizde gençlik sorunları." *MÜ Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 2:133-44.
- Öz F. (2002). "Yaşamın son evresi: Yaşlılık psikososyal açıdan gözden geçirme." *Kriz Dergisi*. 10(2):17-28.
- Öztek Z. (2007). Yaşlılara verilen sağlık hizmetleri. In: Gökçe-Kutsal Y. *Temel geriatri*. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri, pp 125-33.
- Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2012). http://www.eyh.gov.tr/upload/Node/8110/files/kusaklararasi_dayanisma_ve_aktif_yaslanma_sempozyumu_bildirileri.pdf Erişim Tarihi:03 Kasım 2014.
- Park A., Phillips M., Johnson M. (2014). *Young people in Britain: The attitudes and experiences of 12 to 19 year olds*. Nottingham: National Centre for Social Research. <http://dera.ioe.ac.uk/5014/1/RR564.pdf> Erişim Tarihi:03 Kasım 2014.
- Scotland's Commissioner for Children and Young People. *Adults' attitudes towards contact with children and young people*. United Kingdom: Rocket Science. (2007). http://www.sccyp.org.uk/uploaded_docs/adult%20reports/adult%20attitudes%20to%20contact%20with%20children%20and%20young%20people%20200710.pdf Erişim Tarihi:03 Kasım 2014.
- Soyuer F., Ünalın D., Güleser N., Elmalı F. (2010). "Sağlık meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı demografik değişkenlerle ilişkisi". *Mersin Üniv. Sağlık Bilim Derg.* 3(2):20-5.
- Süleymanov A.(2009). "Çağdaş Türk toplumunda aile ve evlilik ilişkileri". *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*. 5(17):7-18.
- Suna H.E., Atık-Erkan Z., Karaman-Güney N., Çok F. (2013). "Gençlere yönelik tutum ölçeği'nin geliştirilmesi". *Eğitim ve Bilim*. 38(170):347-60.
- Tezcan M. (1982). "Toplumsal değişme ve yaşlılık". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi*. 15(2):169-77.
- Tufan İ.(2007). Yaşlanmanın sosyolojisi. In: Gökçe-Kutsal Y. *Temel geriatri*. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri, pp 55-65.
- Tufan İ., Yazıcı S. (2009). "Yaşlılıkta kuşaklararası ilişkiler". *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*. 20(1):33-46.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2013). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16057> Erişim Tarihi:08 Aralık 2014.
- Uncu .Y, Özçakır A., Sadıkoğlu G., Alper Z., Özdemir H., Bilgel N. (2002). "Bursa Huzur Evi yaşlılarının sosyodemografik özellikleri ve sağlık taraması sonuçları." *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 28 (3):65-9.
- Uslu İ. (2011). *Türkiye'de aile yapısı araştırması*. Ankara: Afşaroğlu Matbaası, pp 358-62.
- Uygun S. (2004). "Üniversite gençliğinin yabancılaşması". *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*. 231-236.
- Ünalın D., Soyuer F., Elmalı F. (2011). "Geriatrı merkezi çalışanlarında yaşlı tutumunun değerlendirilmesi". *Kafkas J Med Sci*. 2(3):115-20.

Vefikuluçay-Yılmaz D., Terzioğlu F. (2011). “Üniversite öğrencilerinde yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik değerlendirilmesi”. *Turkish Journal of Geriatrics*. 14(3):259-68.

Yaşlılara sunulan hizmetlerin değerlendirilmesi (2006). <http://www.huzurevleri.org.tr/docs/YaslilaraSunulanSosyalHizmetlerinDegerlendirilmesi.pdf> Erişim Tarihi: 25 Kasım Aralık 2014.

Vehid S. (2000). Thoughts and reflections on the distribution of old age homes in Turkey. *Cerrahpaşa J Med*. 31 (4): 239-244.

Yılmaz E., Özkan S. (2010). “Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları.” *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 3(2):35-53.

Zelenko M.A., Huffman C.L., Brown B.W., et al. (2006). “The child abuse potential inventory and pregnancy outcome in expectant and adolescent mothers”. *Child Abuse & Neglect*. 25:1481-95.

[Extended English Abstract](#)

Stereotypes related elderlies, shows them as a group of ill, dependent on others and costly for society. On the other hand these stereotypes are taught to young people who are accepted as insecure, inexperienced and egoist. But mutual recognition decrease prejudices, direct agreement and sustains the societies continuity.

Behaviors of young people are specially shaped by the attitudes of adults who have close dialogues with them. Especially, the continuity of social values, traditional practices, culture, beliefs depend on contribute to relationship between young and elderly. So elderlies need to establish healthy and qualified relations with young people. In order to contribute to the development of young people, raising responsible and happy individuals seems to be important. Determining the attitudes towards young people is critical in terms of researching young-elderly relationships, generation gap and other developmental/educational issues. Attitudes include cognitive, affective and behavioral components. In particular, given that systems of thought shape attitudes, attitudes shape values, and values shape personality. The influence of elderlies’s attitudes towards young people is seen significant because of their modeling roles as well as generation gap and related subjects. In the literature, the studies related to young people, university students, elderlies, public’ attitudes toward elderlies usually focused on. However, there are limited research elderlies’ attitudes toward young people.

The purpose of this study was to assess the elderlies who stay in nursing home’ attitudes towards young people.

This study is a descriptive and cross-sectional survey. The study was carried out form May November 2014 among elderlies who living in three nursing homes in Manisa, Turkey. Odds ratio was used to determine strength of association and was reported with 95% confidence interval. Level of significance was 5% and expected of frequency was 60% for this study. The minimum required sample size of 134 elderlies were obtained by Epi Info 2000.

The elderlies were selected according to the following criteria; 65 years and over of age, who had been 4 and over scores of Mini Mental State Examination, able to speak and read Turkish, to be willing participant. The study purpose, procedural details, the participant’s rights and potential benefits and risks of the study were explained and written consent forms were obtained from them. This study was endorsed by the Research Ethics Committee of the Celal Bayar University Faculty of Medicine at Manisa, Turkey. Data were collected by using a socio-demographic questionnaire, Attitude Scale Towards Young People (ASTYP). A socio-demographic questionnaire was

developed by the authors to capture personal information on age, gender, educational status, marital status, etc. ASTYP was developed as a scale measuring the attitudes toward young people by Suna et al (2013). ASTYP consists of 52 items with two factors

namely positive approach and negative approach. This scale could be used as a measurement tool to study the attitudes toward young people. Data were collected by the researchers, which took a range from 30 to 40 minutes.

Data analyses (descriptive statistics, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis, and Spearman's rho correlation analysis) were conducted using the SPSS 16.0 statistical packet. Descriptive statistics are expressed as mean \pm Standard deviation (SD). $p < 0.05$ was considered statistically significant.

The mean age of elderly were 74.0 ± 6.7 (66-95) years, 69.4% were male. The elderly's mean scores of ASTYP were found 167.7 ± 12.7 (118.0-211.0). According to this findings, the elderly had a negative attitudes towards young people. There was statistically significant relationships between the elderly's ASTYP score and age groups, gender, insurance, income, have a child and grandchild, educational status, duration of staying in nursing home ($p > 0.05$). But, there was significant relationship between the elderly's ASTYP score and marital status, number of child and grand child ($p < 0.05$). That is, the elderly's positive attitudes towards young people were affected by marital status, number of child and grandchild however, it was not affected by age, gender, insurance, income, have a child and grandchild, educational status, duration of staying in nursing home.

The results of this study show that the elderly, staying in nursing homes, have a negative attitudes towards young people. But; the elderly, having more children and grandchildren than another and divorced or widowed, have more positive attitudes towards young people.

Of course, there are some limitations in our study. The results of this study may not generalised the community or those elderly who lived in population because of the small sample size and only nursing homes. Therefore, we suggest that further studies, match with different elderly population and young people should be performed. In addition studies should be focused on developing projects to increase social interaction and communication among young people and elderly. Also via communication tools and interviews, negative attitude and judgement could be changed.